

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.030503 міжнародна економіка

**«Удосконалення міжнародних розрахунків у діяльності комерційного
банку (на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»)»**

Виконавець:

Студентка ФМЕ 44а групи

Моцяк Анастасія Миколаївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент кафедри МEB

Уханова Інна Олегівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Комплексне вивчення перспектив використання сучасних систем міжнародних розрахунків набирає все більшого значення. Постійно зростаючі обсяги оборотів платежів між різними банками у різних країнах обумовили необхідність створення комунікаційних систем, які б мали певний стандартизований вигляд і працювали зі спільною базою даних. Вирішенням цього питання стали міжнародні платіжні системи. Однак сфера міжнародних розрахунків у ЗЕД все ще потребує постійного вдосконалення, особливо за умов інтеграції України у сучасну систему світо господарських зв'язків – все більше підприємств стають учасниками міжнародних економічних відносин та потребують налагоджених, швидких, точних операцій щодо переказу іноземної валюти, здійснення розрахунків за акредитивами, інкасо, новітніми системами переказу коштів іноземним партнерам. Вищевикладене обумовлює актуальність теми випускної роботи.

Метою випускної роботи є вироблення теоретико-методичних підходів та практичних напрямків удосконалення міжнародних розрахунків у діяльності комерційного банку.

Для реалізації поставленої мети потрібно вирішити наступні **завдання**:

- дослідити економічну сутність категорії «міжнародні розрахунки»;
- систематизувати основні чинники та особливості, що впливають на розвиток міжнародних розрахунків комерційних банків;
- узагальнити методи оцінки міжнародних розрахунків у діяльності комерційних банків;
- надати характеристику АТ КБ «ПриватБанк» як суб'єкту зовнішньоекономічної діяльності;
- проаналізувати показники діяльності АТ КБ «ПриватБанк» в обслуговуванні суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності;
- здійснити аналіз проведення міжнародних комерційних розрахунків АТ КБ «ПриватБанк»;
- запропонувати організаційні заходи удосконалення діяльності із здійснення міжнародних розрахунків АТ КБ «ПриватБанк»;
- розробити рекомендації щодо впровадження інноваційних форм розрахунків у діяльності АТ КБ «ПриватБанк».

Об'єктом дослідження є процес проведення та організації міжнародних розрахунків.

Предметом дослідження виступають теоретико-методичні та організаційно-економічні рішення щодо удосконалення діяльності комерційних банків у сфері ЗЕД.

Методи дослідження. У процесі дослідження застосовувалися загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання: аналіз та синтез, індукція та дедукція, абстрактно-логічний метод, метод узагальнення та класифікації. До

спеціальних методів належать метод економічного аналізу, графічний та табличний методи.

Інформаційна база дослідження. Вихідними даними для дослідження і розробки поставлених задач стали наукові статті провідних вчених-економістів, монографічна література, періодичні видання, внутрішня документація та регламенти АТ КБ «ПриватБанк».

Публікації. За результатами виконання випускної роботи бакалавра опубліковано 2 наукові статті:

1. Моцяк А., Уханова І.О. Аналіз стану та динаміки розвитку українського ринку послуг з міжнародних розрахунків у ЗЕД (на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»)/ А. Моцяк, І. О. Уханова // Збірка форуму «Розвиток міжнародної торгівлі в умовах глобальних економічних дисбалансів» (м. Житомир, 11 квітня 2019 р.)/ Житомирський державний технологічний університет. – Житомир: ЖДТУ, 2019. Форум проводився в онлайн форматі.

2. Моцяк А., Уханова І. О. Сучасні системи здійснення міжнародних розрахунків в ЗЕД / А. Моцяк, І. О. Уханова // Матеріали студентської науково-практичної конференції «Минуле, Сучасне, Майбутнє», Випуск 9 (м. Одеса, 9 квітня 2019 р.) / Одеський національний економічний університет. – Одеса: ОНЕУ, 2019. – С. 294-398.

Обсяг та структура роботи: випускна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 94 сторінок. Робота містить 29 таблиць та 13 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні підходи дослідження міжнародних розрахунків»** досліджено економічну сутність категорії «міжнародні розрахунки», систематизовано основні чинники та особливості, що впливають на розвиток міжнародних розрахунків комерційних банків, узагальнено методи оцінки міжнародних розрахунків у діяльності комерційних банків.

У другому розділі **«Аналіз міжнародних комерційних розрахунків АТ КБ «ПриватБанк»»** проведено аналіз організаційної структури АТ КБ «ПриватБанк», проаналізовано основні напрями діяльності, проведено аналіз показників динаміки та структури активів та прибутку, визначено показники фінансової ефективності зовнішньоекономічної діяльності банку, проаналізовано найбільш значущі чинники негативного та позитивного впливу на проведення міжнародних розрахунків банку.

У третьому розділі **«Шляхи удосконалення діяльності АТ КБ «ПриватБанк» при проведенні міжнародних комерційних розрахунків»** запропоновано заходи, що мають підвищити ефективність зовнішньоекономічної діяльності АТ КБ «ПриватБанк», зокрема у сфері інноваційних технологій.

ВИСНОВКИ

Таким чином після проведення дослідження щодо удосконалення діяльності АТ КБ «ПриватБанк» при проведенні міжнародних комерційних розрахунків, можемо зробити висновки:

1. Система міжнародних розрахунків є надзвичайно динамічною і постійно розвивається, тому українські комерційні банки повинні ретельно досліджувати новітні тенденції у даній сфері та намагатися виробляти заходи, які активізують залучення клієнтів, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність.

2. Міжнародні розрахунки - система певних механізмів щодо реалізації грошових вимог і зобов'язань, які виникають між різними суб'єктами у сфері міжнародних економічних відносин. Провідна роль при проведенні міжнародних розрахунках належить комерційним банкам, оскільки вони здатні виступати гарантами, фінансувати різні фінансові операції. На загальний стан міжнародних розрахунків впливають такі фактори, як політичні та економічні відносини між країнами, валютне законодавство, позиція країни на товарних та грошових ринках тощо.

3. У світовій практиці використовують такі основні види міжнародних платежів: інкасо (чисте / документарне, експортне/ імпорتنе тощо), акредитив (чистий / документарний; той, що виконується банком-емітентом у країні імпортера / виконується авізуючим банком, що знаходиться в країні бенефіціара), банківський переказ, сучасні системи міжнародних платежів Visa, Europay та SWIFT і тд. Інкасо є дешевшим за акредитив, та використовується, коли є певний ступінь довіри між контрагентами. Особливістю акредитиву є те, що банк виступає посередником, який обов'язково стежить за виконанням сторонами своїх зобов'язань один перед одним.

4. Для визначення ефективності участі банків у проведенні міжнародних платежів та інших валютних операції використовується система CAMELSO, яка відображає ліквідність, платоспроможність, дохід та стан активів банку. Також, важливим є аналіз показника рентабельності – відносний показник економічної ефективності, який відображає рівень ефективності використання ресурсів (активів банку) і капіталу банку. У свою чергу, рентабельність власного капіталу банку (ROE) можна також розрахувати за допомогою формули Дюпона (DuPont formula) через три концептуальні складові: рентабельність продажів, оборотність активів і коефіцієнт капіталізації (leverage ratio).

5. Аналіз даних економічної діяльності АТ КБ «ПриватБанк» показав, що він займає лідируючі позиції поміж цих банків, оскільки протягом останніх 4 років обсяг балансу майже в 2 рази перевищує суми балансів банків-конкурентів. У додаток до цього, простежується позитивна тенденція росту активів, показників ліквідності та рентабельності активів і власного капіталу за останні 2 роки. Однак, у 2016 році Банк був на межі визнання неплатоспроможним. Саме через це був націоналізованим державою.

6. АТ КБ «ПриватБанк» є найпопулярнішим банківським брендом України. Основну частину клієнтської бази банку складають підприємства, основний вид діяльності яких торгівля і комерційна діяльність. Також у 2018 році у порівнянні з 2017 роком кількість клієнтів, що здійснюють ЗЕД зросла майже на 61%, а кількість

зовнішньоекономічних угод збільшилась на 741898 шт., що безперечно є гарним показником діяльності Банку у сфері ЗЕД.

7. ПриватБанк пропонує широкий спектр послуг для корпоративних клієнтів, починаючи з можливості самостійного вибору бажаного курсу обміну для проведення валютних операцій та закінчуючи великою кількістю видів міжнародних розрахунків: інкасо, акредитиви, банківські гарантії та інші сучасні міжнародні системи платежів (SWIFT, PayPal, Liqpay, PrivatMoney і т.д.). Більшість корпоративних клієнтів надають перевагу саме документарному акредитиву, оскільки банк виступає третьою авізуючою стороною. Також все більшої популярності серед клієнтів у сфері ЗЕД набувають також банківські гарантії. Однак, АТ КБ «ПриватБанк» зіштовхується з рядом проблем, що уповільнюють його розвиток у сфері ЗЕД наприклад, підвищення конкуренції на ринку міжнародних платежів, нестабільність програмних комплексів, валютні ризики та інфляція.

8. На базі проведеного SWOT-аналізу АТ КБ «ПриватБанк» доцільним є розширення участі Банку на ринку міжнародних банківських послуг (подальша участь у банківських конференціях та виставках, напр., SIBOS та Gewinn-Messe 2019), більш активна робота відділу маркетингу по інформованості потенційних клієнтів про послуги банку та інформування клієнтів про високу якість і прийнятну ціну банківської продукції, аби утримати їх від переходу до конкурентів.

9. Пропозиції КБ «ПриватБанк» щодо поліпшення проведення розрахунків акредитивної форми включають наступне: включення до переліку документів, що подаються, страховий поліс організації, відомої на страховому ринку; співпраця тільки з висококваліфікованими кадрами, оскільки в більшості випадків договори повинні перевірятись вручну; для інкасової форми рекомендовано заздалегідь з'ясувати можливість продажу товару іншому покупцеві в конкретній країні, якщо товар уже був відправлений імпортеріві, але під час його транспортування виявляється, що він не готовий виконати свої зобов'язання.

10. Задля успішного впровадження інноваційних форм розрахунків у діяльність, АТ КБ «ПриватБанк» рекомендовано використовувати тільки ліцензійне ПЗ та обладнання, сприяти підвищенню кваліфікації персоналу, проводити попереднє тестування нових технологій та впроваджувати новий продукт тільки на певні обмежені види банківських операцій.

АНОТАЦІЯ

Моцяк Анастасії Миколаївни, «Удосконалення міжнародних розрахунків у діяльності комерційного банку (на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»)»

випускна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 6.030503 «Міжнародна економіка», Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

Випускна робота складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження - процес проведення та організації міжнародних розрахунків.

У роботі розглядаються підходи дослідження міжнародних розрахунків: визначено сутність категорії «міжнародні розрахунки», досліджено та узагальнено чинники та особливості, що впливають на розвиток міжнародних розрахунків, наведено методи оцінки міжнародних розрахунків у діяльності комерційних банків.

Проаналізовано внутрішні та зовнішні чинники, що впливають на міжнародну діяльність АТ КБ «ПриватБанк» (за допомогою інструментів SWOT та PEST аналізу), проведено аналіз діяльності банку в обслуговуванні корпоративних клієнтів, проаналізовано процедуру проведення міжнародних комерційних розрахунків АТ КБ «ПриватБанк».

Запропоновано основні організаційні заходи щодо удосконалення діяльності із здійснення міжнародних розрахунків АТ КБ «ПриватБанк за рахунок включення страхового полісу до договору та активної участі банку у міжнародних конференціях та виставках з питань міжнародних розрахунків, впровадження інноваційних форм платежів.

Ключові слова: міжнародні розрахунки, зовнішньоекономічна діяльність банку, кореспондентські зв'язки, валютна позиція, документарне інкасо, акредитив, банківський переказ, SWIFT, TARGET, інновації.

ANNOTATION

Anatasiia Motsiak, "Improvement of international payments in the activity of a commercial bank (on the example of JSC CB PrivatBank)" on the receipt of educationally qualifying level of bachelor of specialty 6.030503 "International economy" the Odessa national economic university Odessa, 2019

Thesis consists of three chapters. The object of research is the process of international payments conducting and organization. The subject of the study is theoretical basis and practical organizational and economic measures to improve the activities of commercial banks in the field of foreign economic activity.

Diploma thesis deals with theoretical aspects of international payments: the essence of the category international payment is determined, the factors and features influencing the development of international payments are researched and generalized, and methods of estimation of international payments in the activities of commercial banks are presented.

The internal and external factors influencing the foreign economic activity of JSC CB PrivatBank were analysed, using SWOT and PEST analysis tools, the investigation of the bank's activity with corporate clients has been carried out, the procedure of conducting international commercial payments by JSC CB PrivatBank has been explained.

The main directions of increase of efficiency in international payments organization for JSC CB PrivatBank are offered such as including the insurance policy to the contractors' agreement and the active participation in international conferences and exhibitions on international payments questions, introduction of innovative forms of payments.

Key words: international payments, foreign economic activities of the bank, correspondent relations, currency position, documentary collection, letter of credit, bank transfer, SWIFT, TARGET, innovations.